

Aan de gemeenteraad

Domein	: Bedrijfsvoering	Ons kenmerk	: D664247
Team	: BV Advies	Zaaknummer	: Z23 127625
Contactpersoon	: Ulla Vlas	Uw brief van	:
		Uw kenmerk	:
Bijlage(n)	:	Verzenddatum	: 19 september 2023

Onderwerp : Raadsinformatiebrief over ambitieniveau Wet open overheid

Geachte raad,

In deze informatiebrief wordt u geïnformeerd over de besluiten die wij hebben genomen met betrekking tot het ambitieniveau voor implementatie van de wet open overheid (Woo).

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk inwerking getreden. Deze wetgeving regelt dat iedereen informatie van de overheid kan opvragen, vinden en inzien. Overheidsinformatie is openbaar, tenzij de Woo of andere wetgeving bepaalt dat de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van Bestuur (Wob). De implementatie van de Woo wordt gefaseerd opgepakt waarbij overheden steeds meer nieuwe informatie uit eigen initiatief (actief) openbaar maken. Deze informatie is voor gemeenten onderverdeeld in 11 verschillende Woo-categorieën. Er geldt op dit moment nog geen verplichting om de nieuwe informatie openbaar te maken. Het is niet bekend vanaf wanneer deze verplichting wel geldt. Dit moet de regering nog besluiten. De verwachting is dat vanaf 2024 de eerste besluiten bekend worden. Vanaf dat moment is een bestuursorgaan verplicht om te voldoen aan actieve openbaarmaking.

Er is medio 2022 door het college opdracht gegeven om een gezamenlijk ambitieniveau met de andere BUCH-gemeenten en Werkorganisatie BUCH voor de Woo vast te stellen. Het ambitieniveau geeft aan hoe ambitieus en hoe snel de Wet open overheid geïmplementeerd en uitgevoerd moet worden.

De VNG maakt onderscheid in vier verschillende ambitieniveaus t.a.v. actieve openbaarmaking:

Beneden-basis: gemeente voldoet niet aan de wet, want verplichte informatie wordt niet openbaar gemaakt

- Basis: gemeente voldoet aan de wet, want verplichte informatie worden gefaseerd openbaar gemaakt
- Medium: gemeente kiest tussen eerder voldoen aan de wet óf nog meer informatie buiten de wet actief openbaar maken
- Plus: gemeente voldoet eerder aan de wet én maakt nog meer informatie buiten de we openbaar

Het college heeft besloten het ambitieniveau Wet open overheid vast te stellen op Basis. Hiermee voldoen we minimaal aan wetgeving en blijft de implementatie en uitvoering van de Woo haalbaar en werkbaar voor onze vier gemeenten en de Werkorganisatie BUCH. We houden ons aan de landelijke fasering. We lopen niet voorop, maar bereiden ons organisatorisch en technisch voor tot het moment van actieve openbaarmaking per categorie verplicht is. We zorgen dat informatie binnen de wettelijke termijnen openbaar is. We voldoen aan de KPI's voor het informatie- en archiefbeheer op basis van de Woo en archiefwet- en regelgeving. Dit is een instrument om te toetsen of de gemeente voldoet aan de wettelijke archief vereisten en is daarmee vooral een instrument om rechtmatigheid te meten en verantwoording af te leggen. De archief KPI's geven tevens een generiek overzicht van de belangrijkste factoren van goed archief- en informatiebeheer. Hiermee is de formele basis op orde. We stellen een meerjarenplan op en voeren deze uit op basis van het vastgestelde ambitieniveau en Woo-eisen.

Vanuit deze basis kunnen we op termijn desgewenst doorgroeien naar hogere ambitieniveaus. De gefaseerde inwerkingtreding van de verplichte categorieën biedt ons de tijd en ruimte om aan de verplichtingen te voldoen.

Financiën

De financiële middelen van het Rijk ten behoeve van implementatie en uitvoering van de Woo zijn overgeheveld naar de Werkorganisatie BUCH. Er zijn geen wijzigingen in de begroting 2023. Wel moet er een meerjarenplan komen om vast te stellen hoe we de overige verkregen middelen en toekomstige middelen vanuit het Rijk conform ambitie op de juiste wijze gaan inzetten. Voor nu verwachten we dat alle overgehevelde middelen voor de actieve en passieve openbaarmaking toereikend zijn

Uitvoering, planning en evaluatie

De implementatie en uitvoering van de Woo wordt in drie fasen opgepakt. Dit komt overeen met de landelijke fasering. Fase 1 is in maart 2023 gestart. In april 2024 start fase 2 en fase 3 loopt van april 2025 tot en met 2027.

In deze eerste fase bereiden we ons organisatorisch en technisch voor om de nieuwe Woo-informatie (opgedeeld in 11 categorieën) openbaar te kunnen maken. Zodra er voor een categorie een landelijke verplichting bekend is (middels een Koninklijk Besluit), kunt u vanaf dat moment de nieuwe Woo-informatie op onze website en het landelijk platform Woo-index vinden. De landelijke planning wanneer een categorie verplicht openbaar moet, is op dit moment nog onduidelijk. De verwachting is dat Q1 2024 de eerste categorieën openbaar moeten, te weten;

- Organisatie- en bereikbaarheidsgegevens
- Woo-verzoeken en -besluiten (met bijbehorende documenten)
- Convenanten
- Vergaderstukken decentrale overheden

De voortgang wordt via de reguliere P&C documenten gecommuniceerd. De verwachting is dat we vanaf 2028 voldoen aan de Wet open overheid.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders,

Mevrouw H.G.M. Bakker
secretaris

Mevrouw H.C. Heerschop
burgemeester

Afwegingskader ambitie Wet open overheid voor de vier gemeenten en Werkorganisatie BUCH

“Bij de Werkorganisatie BUCH werken we samen voor onze vier gemeenten aan een
transparante overheid.”

de **BUCH**

Gemeente
UITGEEST

Inhoud

Scenario's voor invoering en uitvoering van de Woo	3
Afwegingen.....	3
Conclusie	4
Startpositie Woo	5
Conclusie Startpositie Woo	7
Achtergrondinformatie Wet open overheid	8
Verplichte actieve openbaarmaking	8

Scenario's voor invoering en uitvoering van de Woo

Voor de implementatie van de Woo is het van belang om duidelijk te hebben op welk ambitieniveau de vier gemeenten en werkorganisatie BUCH willen inzetten. Hiermee wordt een richtingskader gegeven voor dit ambitieniveau en de snelheid waarmee de Wet open overheid binnen de vier gemeenten en werkorganisatie BUCH geïmplementeerd en uitgevoerd moet worden. Vorig jaar zomer is door de vier gemeenten opdracht gegeven om minimaal te voldoen aan de wet en uiteindelijk een gezamenlijk ambitieniveau voor de Woo met elkaar vast te stellen.

De VNG onderscheidt de volgende vier verschillende ambitieniveaus ten aanzien van de Woo:

1. **Beneden-basis:** gemeente voldoet niet aan de wet, want verplichte informatie wordt niet openbaar gemaakt
2. **Basis:** gemeente voldoet aan de wet, want verplichte informatie worden gefaseerd openbaar gemaakt
3. **Medium:** gemeente kiest tussen eerder voldoen aan de wet óf nog meer informatie buiten de wet actief openbaar maken
4. **Plus:** gemeente voldoet eerder aan de wet én maakt nog meer informatie buiten de wet openbaar

Afwegingen

Ambitieniveau	Argumenten - want	Kanttekening - maar
Beneden-basis	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen directe impact op capaciteit en middelen 	<ul style="list-style-type: none"> • We voldoen hiermee niet aan de wet • Kwaliteit van openbaarmaking en informatiehuishouding is onvoldoende • We werken onvoldoende aan het vergroten van transparante dienstverlening
Basis	<ul style="list-style-type: none"> • We voldoen aan de wet • De informatiehuishouding is formeel op orde (voldoen aan ArchiefKPI's) • We groeien gefaseerd mee met de landelijke planning en is daarmee de belasting en investering voor actieve en passieve openbaarmaking haalbaar • Vanuit hier kunnen we altijd naar een hoger ambitieniveau • Je werkt aan het verbeteren van transparante dienstverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • we voldoen mogelijk niet aan maatschappelijke verwachtingen (snellere transparantie)
Medium	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn eerder openbaar of maken meer actief openbaar dan de wet voorschrijft • Vanuit hier kun je altijd naar een hoger ambitieniveau • We voldoen mogelijk aan de verwachtingen van de Raad en samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit vraagt intern een verhoogde belasting qua capaciteit en middelen om aan de ambitie te kunnen voldoen • Implementatiekosten passen niet binnen de verkregen Rijksmiddelen. • Extra investering is benodigd
Plus	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zijn eerder openbaar • Wij maken nog meer informatie openbaar • Je bent optimaal transparant • We voldoen (mogelijk) aan de verwachtingen van de Raad en samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit vraagt intern een zeer verhoogde belasting om aan de ambitie te kunnen voldoen • Implementatiekosten passen absoluut niet binnen de verkregen Rijksmiddelen. • Extra investering is benodigd

Conclusie

Gezien de startpositie en de veranderopgave wordt er geadviseerd maximaal inzetten op **het ambitieniveau Basis** voor de implementatie en uitvoering van de Woo. Op deze manier voldoen wij minimaal aan de wet, maar het blijft haalbaar en werkbaar. We lopen niet voorop, maar bereiden ons organisatorisch en technisch voor tot het moment van actieve openbaarmaking per categorie verplicht is. We zorgen dat informatie binnen de wettelijke termijnen openbaar is. We voldoen aan de KPI's voor het informatie- en archiefbeheer op basis van de Woo en archiefwet- en regelgeving. Hiermee is de formele basis op orde. Jaarlijks maken we inzichtelijk welke verbeteringslagen nog benodigd zijn. Tot slot blijft het van belang ons te blijven inspannen om steeds meer informatie (met de minste inspanning) openbaar te maken conform artikel 3.1. actieve openbaarmaking als inspanningsverplichting.

Vanuit deze basis kunt u altijd een keuze maken om door te groeien naar hogere ambitieniveaus. De gefaseerde inwerkingtreding van de verplichte categorieën biedt ons de tijd en ruimte om aan de verplichtingen te voldoen.

Startpositie Woo

De vier gemeenten en Werkorganisatie BUCH hebben zich vanaf de inwerkingtreding van de Wet open overheid (Woo) 1 mei 2022 organisatorisch voorbereid op de direct geldende verplichtingen vanuit Woo:

Woo verplichting	Omschrijving uit de wet	Resultaat
Van Wob naar Woo regels omzetten	Een inwoner kan een verzoek doen tot het openbaar maken van overheidsinformatie. Dit is niet nieuw en was voorheen de Wob. Met de nieuwe Wet open overheid heten deze verzoeken vanaf nu Woo-verzoeken. Het verschil met Wob is de inkorting van de afhandel- (4 weken met een maximale uitloop van 6 weken) en publicatietermijn (binnen 2 weken).	Informatie over de Woo en hoe je een verzoek kunt indienen is aangepast op de gemeentelijke websites en de afhandeltermijnen heringericht in de systemen.
Woo-contactpersoon aanstellen om vragen over de Woo of een inhoudelijke vraag over Woo-verzoek te kunnen beantwoorden	Artikel 4.7 ¹ verplicht dat er medewerker(s) aangewezen worden die ervoor zorgen dat inwoners, journalisten, bedrijven op een eenvoudige en snelle manier contact kunnen opnemen met hun vragen over een Woo-verzoek of informatie die zij zoeken.	Deze informatie is toegevoegd op de gemeentelijke websites. Er wordt een emailadres aangeboden waar mensen hun vragen kunnen stellen.
Openbaarheidsparagraaf opnemen jaarrekening	Artikel 3.5 van de Woo vereist dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo – ook wel openbaarheidsparagraaf genoemd	Voor het jaar 2022 hebben we onze eerste paragraaf per bestuursorgaan met succes vastgesteld en meegenomen in de jaarrekening 2022. De volgende openbaarheidsparagraaf 2023 staat eind dit jaar gepland. Dit is een samenwerking tussen informatiebeheer, I&A, Woo-team en projectleider Woo.
Een inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking voor documenten anders dan de verplichte categorieën	Artikel 3.1. van de Woo vereist dat bestuursorganen bij de uitvoering van zijn taak uit eigen beweging de bij het bestuursorgaan berustende informatie neergelegd in documenten voor eenieder openbaar is, indien dit zonder onevenredige inspanning of kosten redelijkerwijs mogelijk is.	In afstemming met betrokkenen wordt binnen de implementatie en uitvoering gefaseerd gekeken welke informatie en wanneer nog meer openbaar gemaakt kan worden. Dit heeft nog niet plaats gevonden.
Informatiehuishouding op orde hebben en houden	De verplichting om de informatiehuishouding binnen 8 jaar op orde te brengen en het duurzaam toegankelijk maken en houden van documenten is niet nieuw. De Woo herhaalt het voorschrift uit de Archiefwet dat de documenten van bestuursorganen in goede, geordende en toegankelijke staat gehouden en bewaard moeten worden. Door de informatiehuishouding op orde te brengen wordt de basis gelegd om efficiënt te kunnen publiceren en ook informatie die duurzaam bewaard moet worden te kunnen opslaan in een digitale omgeving. Het op orde brengen van informatie is een brede opgave, dan alleen archivering. Denk aan aspecten als houding en gedrag, techniek, kennis en digivaardigheden.	Er is gewerkt aan de verbetering van de informatiehuishouding aan de hand van de aanbevelingen van de archiefinspecties van het Regionaal Archief Alkmaar, het Noord-Hollands Archief en het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie Noord-Holland. Op grond van deze aanbevelingen zijn in 2022 verbeteracties ingezet. Deze aanbevelingen zijn vertaald in het voorbereiden van het project "Informatie op orde" met als nadruk inzicht en overzicht te krijgen van alle informatie die wij in onze organisatie(s) hebben en beheren. Daarbij wordt er een methodiek ontwikkeld die de kwaliteit van onze informatie gaat meten en verbeteren. Tegelijkertijd is er gewerkt aan de voortzetting van de implementatie van het zaakstelsel en het uifaseren van oude documentmanagementsystemen.

¹ [Artikel 4.7 Contactpersoon - Nederlands Kenniscentrum Open Overheid \(nkoo.nl\)](#)

Hieronder is te vinden wat we vanuit de Woo reeds deels actief openbaar maken en wat we nog moeten oppakken. Tevens is de landelijke fasering die op dit moment bekend is toegevoegd. Op het moment van schrijven geldt er nog geen verplichting tot actieve openbaarmaking. Dit wordt middels een Koninklijk Besluit bekend gemaakt.

Landelijke Fasering - BZK ²	Bestuursorgaan	(deels) actief publicatie bij bestuursorgaan	Woo informatie categorie	Omschrijving	Uitzondering
1 en 3	De vier gemeenten	Ja	Raadsstukken	<ul style="list-style-type: none"> - Vergaderstukken en verslagen van de raad - Bij de gemeenteraad ter behandeling ingekomen stukken 	<ul style="list-style-type: none"> - Vertrouwelijke stukken - Vertrouwelijke vergaderingen - Stukken die betrekking hebben op individuele gevallen
1	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Ja	Bereikbaar gegevens en inzicht in organisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Inzicht in de organisatie en haar werkwijze. Hieronder valt: <ul style="list-style-type: none"> - De taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen (bijv. organogram) - Hoe de organisatie en haar onderdelen te bereiken - Hoe een informatieverzoek kan worden ingediend. 	
2	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Ja, deels – agenda's voorafgaand	Bestuursstukken	<ul style="list-style-type: none"> - Agenda's, besluiten en besluitenlijsten - Vergaderstukken en verslagen van het bestuur (college van B&W) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vertrouwelijke stukken - - Vertrouwelijke vergaderingen
3	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Ja, deels Werkorganisatie BUCH	Jaarplannen- en verslagen	De jaarplannen – en verslagen van het bestuursorgaan	<ul style="list-style-type: none"> - Afzonderlijke afdelingen of directies
1	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Ja, deels Werkorganisatie BUCH	Convenanten	Convenanten, beleidsovereenkomsten en soortgelijke afspraken van een bestuursorgaan met andere partij(en)	
1	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Nee	Woo-verzoeken	<ul style="list-style-type: none"> - Inhoud van het verzoek - Schriftelijke beslissing op het verzoek - De verstrekte informatie 	
2	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Nee	Adviezen van adviescolleges	<ul style="list-style-type: none"> - Adviezen van officiële adviescolleges (door besluit van een bestuursorgaan vastgesteld). Gepubliceerd: <ul style="list-style-type: none"> - adviesaanvraag, adviesvoorstel, advies 	<ul style="list-style-type: none"> - Adviezen van officiële adviescolleges (door besluit van een bestuursorgaan vastgesteld). Gepubliceerd: -

² De werkgroepen voor de categorieën in tranche 1 zijn gestart, tranche 2 is in voorbereiding en tranche 3 start in Q2 2023, maar worden nog niet structureel actief openbaar gemaakt. Ze worden op dit moment voorbereid. Na aantoonbare uitvoerbaarheid volgt er een Koninklijk Besluit (zie brief 8 juni – actieve openbaarmaking overheidsinformatie: Woo-index van BZK)

					adviesaanvraag, adviesvoorstel, advies
2	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Nee	Onderzoeken	Onderzoeksrapporten die: <ul style="list-style-type: none"> - Intern en extern zijn uitgevoerd - Voornamelijk uit feitenmateriaal bestaan - Gaan over het functioneren van de eigen organisatie, uitvoering of evaluatie van beleid, inclusief uitvoering, naleving en handhaving 	- Onderzoeken die onderdeel uitmaken van de taakuitvoering van het bestuursorgaan.
3	De vier gemeenten	Nee	Beschikkingen	Beschikkingen in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) vallen hieronder: <ul style="list-style-type: none"> - Schriftelijke beslissingen van een bestuursorgaan - Die een publiekrechtelijke rechtshandeling inhouden - Voor een specifiek geval gelden (dus niet van algemene strekking zijn zoals een beleidsregel). <p>Beslissingen op een aanvraag vallen hieronder, behalve de afwijzingen (die gaan in de Woo worden uitgezonderd). Ook beslissingen op bezwaar zijn beschikkingen die openbaar gemaakt moeten worden, als het oorspronkelijke besluit ook openbaar wordt gemaakt.</p>	Zie Woo van alle uitzonderingen!
3	De vier gemeenten	Nee	Subsidies	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	
2	De vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH	Nee	Klachten	Schriftelijke oordelen n.a.v. klachtenprocedures over gedragingen van de organisatie	

Tabel 1: inventarisatie elf informatiecategorieën

Conclusie Startpositie Woo

Uit deze interne inventarisatie is gebleken dat onze Woo-startpositie nog onvoldoende is om te voldoen aan de Woo. Wij maken op dit moment zes van de elf verplichte informatiecategorieën (deels) actief openbaar. Of dit helemaal volgens de voorschriften van de Woo is, wordt nog onderzocht. We verwachten dat de wijze waarop deze zes categorieën nu voorbereid worden op publicatie, extra maatregelen vraagt. De Woo-verzoeken worden later dan de wettelijke termijn afgehandeld. Dit heeft diverse oorzaken. De vijf nieuwe Woo informatiecategorieën die nog niet actief openbaar zijn, moeten in het geheel nog opgepakt worden om te voldoen aan Woo. Een belemmerende factor is dat informatie versnipperd en onvoldoende toegankelijk is opgeslagen in het informatielandschap. Mede hierdoor is het een uitdaging om informatie op een juiste, volledige en veilige manier openbaar te maken.

Achtergrondinformatie Wet open overheid

De op de overheid rustende verplichting tot openbaarheid van bestuur is een grondrecht (artikel 110 Grondwet) en de Wet open overheid is de wet waarin dit recht is uitgewerkt. Daarmee is het openbaar toegankelijk maken en beschikbaar stellen van overheidsinformatie niet een keuze maar een verplichting die we aan onze inwoners hebben.

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (hierna Woo) gedeeltelijk inwerking getreden. Deze wet verplicht ons om zoveel mogelijk informatie uit onszelf openbaar te maken. Inwoners, bedrijven, raadsleden, journalisten en andere geïnteresseerden kunnen hierdoor deze informatie gebruiken om samen ons te werken, aan ons vragen te stellen en eerlijke procedures te kunnen voeren. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Voor de implementatie geldt een gefaseerde inwerkingtreding. De passieve openbaarmaking is per 1 mei 2022 direct in werking getreden, voor de actieve openbaarmaking hebben we een termijn van ongeveer 5 jaar en voor de informatiehuishouding te verbeteren 8 jaar. Dit biedt overheid de tijd en groei om aan deze verplichtingen te voldoen.

De Woo geldt voor een grote groep aan overheden en telt in totaal 17 verplichte Woo-informatiecategorieën³. Voor gemeenten geldt de verplichting om 11 categorieën openbaar te maken.

Verplichte actieve openbaarmaking

Het bestuursorgaan maakt de informatie en de daarbij behorende informatie in documenten die onder de elf verplichte Woo-informatie categorieën vallen uit eigen beweging openbaar⁴. Als dit zonder al te veel inspanning of kosten redelijkerwijs mogelijk is⁵ binnen de 5 jaar na inwerkingtreding van de Woo. Deze verplichte informatie moet binnen 14 dagen nadat ze de status 'definitief' hebben gekregen, op een eigen publicatieplatform gepubliceerd te worden. Op termijn wordt deze informatie verwezen naar een landelijk platform "Woo-index".

³ [Artikel 2.2 Reikwijdte - Nederlands Kenniscentrum Open Overheid \(nkoo.nl\)](#)

⁴ [Artikel 3.3 Actieve openbaarmaking van categorieën informatie - Nederlands Kenniscentrum Open Overheid \(nkoo.nl\)](#)

⁵ [Artikel 3.1 Actieve openbaarmaking als inspanningsverplichting](#)